

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 369/09-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2010 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti A. M., R. T., zastúpenej advokátom JUDr. D. D., P. B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 678/90 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 678/90 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 678/90 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. A. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť A. M. trovy právneho zastúpenia v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. D. D., P. B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 369/09-17 z 25. novembra 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť, doručenú ústavnému súdu 30. júla 2009, A. M., R. T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. D. D., P. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 678/90.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Ja sťažovateľka som prostredníctvom svojho právneho zástupcu dňa 18. 07. 1994 spolu s P. P., J. P. a M. P. podala rozšírený návrh na Okresný súd v Žiline v konaní 12C 678/90 o zrušenie spoluvlastníctva k parc. pkn 745 zapísanej vo vložke č. 185 katastrálne

územie K., ktorá bola totožná s parc. KN 787/1 roľa o výmere 737 m² a KN 787/2 roľa o výmere 1025 m².

Pôvodne sa tento návrh viedol na Okresnom súde v Žiline pod č. 6C 839/83. Rozsudok Okresného súdu Žilina 6C 839/83 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica 14Co 12/89 zo dňa 23. 03. 1989 zrušil NS SR, Bratislava rozsudkom 2Cz 30/90 zo dňa 27. 06. 1990 a vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie Okresnému súdu v Žiline.

Pôvodní žalobcovia O. P., M. P. a M. P. zomreli a do ich práv sme vstúpili my žalobcovia P. P., J. P., M. P. a ja A. M., pričom v priebehu tohto sporu však zomrel aj P. P., J. P. ako aj M. P. Vec dostala na Okresnom súde v Žiline novú sp. zn. 12C 678/90. Súd v konaní dlhodobo nepokračuje...

Na základe vyššie popísaného veľmi stručného skutkového stavu mám jednoznačne za to, že Okresný súd v Žiline svojím postupom porušil a stále porušuje moje základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky... ako aj moje právo upravené v článku 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd formulované ako právo na prejednanie veci v primeranej lehote...

Predmetom konania na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 12C 678/90 je rozhodnutie o zrušení spoluvlastníctva, kde zaujal aj právny názor NS SR a vec sa vedie na Okresnom súde v Žiline od 03. 10. 1983. V tejto súvislosti poukazujeme na to, že bez ohľadu na zložitost' prejednávanej veci je uplynutie doby 25 rokov 8 mesiacov bez ukončenia veci príliš dlhé a neprimerané obdobie, aby vec nemohla byť právoplatne skončená...

Pokiaľ ide o naše správanie, toto určite nebolo dôvodom dlhoročnej nečinnosti súdu. Zúčastňovali sme sa každého úkonu stanoveného súdom...

Čo sa týka postupu samotného súdu v predmetnej veci, opakovane poukazujeme na príliš dlhú dobu nečinnosti súdu a riedkost' procesných úkonov.

Vychádzajúc z uvedených kritérií mám za to, že v mojom prípade prichádza do úvahy aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady mojej nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, pretože mám za to, že porušenie môjho základného práva nemožno napraviť' obnovením stavu pred jeho porušením a len žiadaný deklaráčny výrok Ústavného súdu nemožno považovať' za dostatočnú a účinnú nápravu, a to jednak z dôvodu neprimeranej dĺžky zbytočných prietahov v konaní, a jednak z dôvodu spočívajúcom v charaktere predmetu sporu.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12C 678/90 porušil právo A. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12C 678/90 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 8.300,- EUR, ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia nálezu Ústavného súdu.

4. Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť sťažovateľke všetky trovy konania a právneho zastupovania na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od doručenia nálezu Ústavného súdu.“

Ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a podpredseda okresného súdu oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1 SprS 402/09 z 10. decembra 2009, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 17. decembra 2009 uviedol: *„Kontrolou spisu som zistil, že v konaní od 10. 8. 2007 sudca v konaní postupuje bez zbytočných prietáhov. Hoci samotný spor po právnej stránke nepovažujem za zložitý, hlavnou prekážkou v konaní je skutočnosť, že doposiaľ nie je možné zidentifikovať predmet konania, ktorý sa spolu so zmenami evidencie katastra nehnuteľností menil tak, že pozemky sú ďalej vedené ako parcely katastra nehnuteľností.*

Zároveň v konaní následkom pomerne dlhého časového odstupu od podania návrhu došlo k zmene aktívne a pasívne legitimovaných osôb, ktoré doposiaľ súd ani účastníci nedokázali identifikovať. Na LV č. 1095 k. ú. K. sú zapísaný podieloví spoluvlastníci v podiele 78/216 ostatní sú neidentický. Najväčším procesným problémom sa javí skutočnosť, že ako podieloví spoluvlastníci nie sú zapísaní ani účastníci konania.

Zmätočne zároveň pôsobia aj podania účastníkov, ktorými žiadajú aj určiť vlastnícke právo k iným nehnuteľnostiam a ich vyjadrenia, ktorými buď nedokážu presvedčivo preukázať postupnosť predmetu sporu (totožnosť parcel zapísaných na LV č. 1095 k. ú. K.) a nedokážu identifikovať okruh účastníkov konania.

Dôvodom pre čo nebolo o návrhu rozhodnuté, je dôsledné rešpektovanie názoru vysloveného Najvyšším súdom Slovenskej republiky 2Cz 30/90, ktorý zrušil pre porušenie zákona predchádzajúce rozhodnutia prvo a druhostupňových súdov, ktorými bol zamietnutý návrhu a snaha sudcu stotožniť predmet konania a účastníkov, čo je z doposiaľ predložených a zabezpečených dôkazov a listín nemožné, najmä vzhľadom na povinnosť vyriešiť viaceré prejudiciálne otázky ohľadov vlastníckych práv jednotlivých účastníkov a tretích osôb.

Dovoľujem si vysloviť názor, že ani rozhodnutie o zamietnutí návrhu za daného stavu by nevytvorilo u účastníkov pocit istoty a nevyriešilo ich spory.

Skutočne dĺžka konania je neprimerane dlhá, avšak je len následkom zmien a povinnosťou rešpektovať príkazy nadriadeného súdu, ktoré vychádzali zo zásady materiálnej pravdy ku ktorej sa súd za súčasného stavu a bez aktívnej pomoci účastníkov (ktorá je nedostatočná) nie je schopný dospieť.

Vzhľadom na vyššie uvedené osobitosti konania navrhujem ústavnému súdu, aby v prípade konštatovania porušenia práva na prejedanie veci v primeranej lehote nepriznal finančné zadostučinenie. Hoci súd vedie konanie a je zaň zodpovedný, nemožno objektívne naň prenášať všetku zodpovednosť za výsledok konania bez toho, aby účastníci aktívne spolupôsobili pri zisťovaní skutkových okolností.“

II.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil tento predmet konania, správanie účastníkov a postup okresného súdu v posudzovanom konaní:

Návrhom na začatie konania podaným okresnému súdu 3. októbra 1983 sa právni predchodcovia sťažovateľky domáhali zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 6 C 839/83.

V období od začatia konania 3. októbra 1983 do 29. marca 1989 okresný súd vo veci trikrát rozhodol tak, že návrh zamietol. Prvé dva rozsudky okresného súdu boli Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a tretí rozsudok okresného súdu č. k. 6 C 839/83-88 zo 4. augusta 1988 (ďalej len „rozsudok zo 4. augusta 1988“) bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 Co 12/89 z 23. marca 1989 (ďalej len „rozsudok z 23. marca 1989“).

Sťažovateľka sa stala účastníčkou konania ako právna nástupkyňa navrhovateľa M. P., zomrelého 23. decembra 1988, a to v štádiu tretieho odvolacieho konania, ktoré bolo ukončené rozsudkom krajského súdu z 23. marca 1989.

Na základe sťažnosti generálneho prokurátora Slovenskej republiky (vtedy generálneho prokurátora Slovenskej socialistickej republiky, pozn.; ďalej len „generálny prokurátor“) Najvyšší súd Slovenskej republiky (vtedy Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky, pozn.; ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 1 Cz 88/89 z 31. augusta 1989 zrušil právoplatný rozsudok okresného súdu zo 4. augusta 1988 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 23. marca 1989 v časti výroku o trovách konania a vrátil ho na ďalšie konanie okresnému súdu.

Okresný súd opätovne rozhodol o trovách konania v súlade so závermi najvyššieho súdu rozsudkom z 30. októbra 1989.

Na základe sťažnosti generálneho prokurátora najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Cz 30/90 z 27. júna 1990 zrušil právoplatný rozsudok okresného súdu zo 4. augusta 1988

v spojení s rozsudkom krajského súdu z 23. marca 1989 aj v časti výroku vo veci samej, ako aj rozsudok okresného súdu o trovách konania z 30. októbra 1989 a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu.

Spis bol doručený okresnému súdu 6. augusta 1990 a okresný súd po vrátení veci viedol konanie pod novou sp. zn. 12 C 678/90.

V ďalšom priebehu konania postupne dochádzalo k úmrtiam účastníkov tak na strane navrhovateľov, ako aj na strane odporcov. Okresný súd sa svojimi úkonmi pokúšal zistiť právnych nástupcov zomrelých účastníkov, opakovanými žiadosťami adresovanými právnenému zástupcovi navrhovateľov žiadal upresniť okruh účastníkov a označiť dedičské konania a také dedičské rozhodnutia, ktoré preukazujú právne nástupníctvo v konaní. Ďalej priebežne pripájal dedičské spisy a zisťoval stav dedičských konaní.

Okresný súd uznesením z 23. januára 1992 prerušil konanie vo veci do právoplatného skončenia dedičského konania po jednom zomrelom odporcovi, pričom dedičský spis s právoplatným dedičským rozhodnutím bol pripojený v januári 1994.

Okresný súd 7. júna 1994 vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na upresnenie okruhu účastníkov na strane odporcov. K splneniu tejto výzvy došlo až podaním právneho zástupcu navrhovateľov doručeným okresnému súdu 19. júla 1994.

Právny zástupca navrhovateľov podaním zo 14. novembra 1995 žiadal okresný súd, aby sa vo veci nekonalo pojednávanie z dôvodu možnosti mimosúdnej dohody.

Pojednávania konané 26. septembra 1995, 28. novembra 1995 a 16. februára 1996 boli odročené bez prerokovania veci.

Dňa 26. februára 1996 právny zástupca opätovne žiadal okresný súd o nekonanie vo veci až do ukončenia ním novooznačeného dedičského konania (po Ž. P., rod. P.), výsledky ktorého sú relevantné na pokračovanie v tomto konaní. Z uvedených dôvodov ospravedlnil

aj svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 12. marec 1996, a preto bolo pojednávanie bez prerokovania veci odročené.

Dňa 28. júla 1997 okresný súd preveril stav dedičských konaní a 5. marca 1998 vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na označenia dedičských konaní a dedičov po ďalších zomrelých navrhovateľoch a odporcoch. Dňa 9. apríla 1998 právny zástupca reagoval na výzvu okresného súdu.

V ďalšom období dochádzalo k previerke spisu okresného súdu predsedom súdu ako aj k zmenám zákonného sudcu.

Ďalším úkonom okresného súdu vo veci bola výzva z 13. novembra 2001 adresovaná právnemu zástupcovi navrhovateľov na upresnenie okruhu účastníkov na strane navrhovateľov i odporcov. Keďže zástupca navrhovateľov na túto výzvu nereagoval, jej splnenie okresný súd urgoval 8. septembra 2003. Dňa 12. januára 2004 právny zástupca navrhovateľov požiadal o predĺženie lehoty o 60 dní na splnenie výzvy vzhľadom na zložitosť veci. Keďže k splneniu výzvy ani následne nedošlo, okresný súd opätovne urgoval právneho zástupcu navrhovateľov 14. marca 2005. Právny zástupca navrhovateľov síce 19. apríla 2005 doručil okresnému súdu podanie, avšak išlo o podanie vo veci iného súdneho konania, na ktorom bola mylne uvedená spisová značka posudzovaného konania. Po ďalšej zmene zákonného sudcu 16. októbra 2006 bol na uvedený omyl právny zástupca navrhovateľov upozornený výzvou okresného súdu z 10. augusta 2007.

Až 4. septembra 2007, teda takmer po šiestich rokoch, právny zástupca navrhovateľov čiastočne reagoval na výzvu okresného súdu z 13. novembra 2001 a oznámil okresnému súdu dedičov po ďalšom zomrelom navrhovateľovi, ktorý zomrel v roku 2004, a uviedol, že pre účely upresnenia okruhu účastníkov sa musí spojiť s dedičmi, ako aj pre účely preverenia, či nedošlo k úmrtiam ďalších účastníkov.

Okresný súd po pripojení ďalších dedičských spisov 21. septembra 2007 opätovne vyzval zástupcu navrhovateľov na označenie dedičov zomrelých účastníkov, ktorí zdedili

podiel na spornej nehnuteľnosti a sú spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ku ktorej v tomto konaní navrhovateľa navrhli zrušiť a vyporiadať spoluvlastníctvo.

Právny zástupca po opätovnom mylnom doručení podania týkajúceho sa iného súdneho konania podaním z 12. októbra 2007 oznámil okruh dedičov zomrelých navrhovateľov, pričom uviedol, ktorí z nich netrvajú na ďalšom pokračovaní (túto skutočnosť dotknuté osoby oznámili aj samostatným podaním) tohto konania a ani mu neudelili plnú moc na zastupovanie. Ďalej uviedol, ktorí z navrhovateľov, resp. ich právnych nástupcov trvajú na pokračovaní v konaní (v okruhu týchto účastníkov uviedol aj sťažovateľku) s tým, že ich požiadal o označenie súdom požadovaných dedičských spisov, ktoré následne oznámi okresnému súdu.

Okresný súd po pripojení ďalších dedičských spisov a vyžiadaní úplnej pozemkovoknižnej vložky týkajúcej sa spornej nehnuteľnosti z príslušného katastrálneho úradu a po prijatí už tretieho mylne doručeného podania zástupcu navrhovateľov týkajúceho sa úplne iného súdneho konania, opätovne 28. apríla 2009 veľmi podrobne vyzval zástupcu navrhovateľov na preukázanie právneho nástupníctva v konaní. Osobitne dôrazne okresný súd poukázal na to, že z označených a pripojených dedičských rozhodnutí po konkrétnom zomrelom odporcovi nevyplýva právne nástupníctvo osôb označených zástupcom sťažovateľov (ktorí sú síce dedičmi zomrelého odporcu, ale podľa dedičských rozhodnutí spoluvlastnícky podiel k spornej nehnuteľnosti po odporcovi nenadobudli).

Dňa 19. mája 2009 právny zástupca požiadal o predĺženie lehoty na splnenie výzvy okresného súdu z 28. apríla 2009 a v ďalšom texte svojho podania reagoval na obsah výzvy spôsobom svedčiacim o nepochopení jej skutočného obsahu.

Vzhľadom na toto podanie zástupcu navrhovateľov okresný súd v opakovanej výzve zo 6. júna 2009 zdôraznil podstatu svojej výzvy z 28. apríla 2009, poukázal na jej nepochopenie zástupcom navrhovateľov a žiadal o jej splnenie.

Dňa 31. júla 2007 sťažovateľka už ako jediná účastníčka a navrhovateľka zastúpená JUDr. D. D. oznámila okresnému súdu, že okruh právnych nástupcov po zomrelom odporcovi (ktorého sa týkala výzva z 28. apríla 2009) už bol okresnému súdu oznámený v rozšírení návrhu doručenom 19. júla 1994.

Ústavnému súdu bola sťažnosť sťažovateľky doručená 30. júla 2009.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Predmet tohto súdneho konania je možné považovať po vecnej stránke za zložitejšiu, po právnej stránke je nutné konštatovať, že žiadne skutočnosti nenasvedčujú zložitosti veci a obdobná agenda tvorí bežnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri preskúmaní spisu zistil niekoľko okolností, ktorými sťažovateľka prispela k priet'ahom v konaní okresného súdu.

Príčinnú súvislosť medzi správaním sťažovateľky (ako aj ostatných navrhovateľov zastúpených spoločným právnym zástupcom) a celkovou dĺžkou konania vidí ústavný súd najmä s ohľadom na predmet posudzovaného konania. V konaní, ktorého predmetom je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, je základnou požiadavkou zo strany navrhovateľov označenie všetkých spoluvlastníkov tejto nehnuteľnosti, čo sťažovateľka zastúpená advokátom opomenula, pričom aj jej aktivita ako navrhovateľky pri označení nových spoluvlastníkov z titulu právneho nástupníctva po zomrelých účastníkoch bola zanedbateľná.

Okresný súd opakovane vyzýval sťažovateľku (ako aj ostatných navrhovateľov zastúpených spoločným právnym zástupcom) na relevantné vymedzenie predmetu konania a vymedzenie okruhu účastníkov z titulu právneho nástupníctva po zomrelých účastníkoch, tieto výzvy však neboli splnené. Právny zástupca sťažovateľky a ostatných navrhovateľov niekoľkokrát žiadal okresný súd o nenariad'ovanie pojednávania vo veci pre účely vytvorenia časového priestoru na splnenie výziev súdu (čo sa však nestalo) a taktiež podal okresnému

súdu niekoľko zmätočných podaní, ktoré sa svojím obsahom zjavne týkali iných, ako posudzovaného súdneho konania.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Na základe návrhu právnych predchodcov s'ťažovateľky sa konanie vo veci začalo 3. októbra 1983 a bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 6 C 839/83. S'ťažovateľka sa stala účastníčkou konania ako právna nástupkyňa navrhovateľa M. P., zomrelého 23. decembra 1988. Po zrušení právoplatného rozsudku vo veci najvyšším súdom na základe mimoriadneho opravného prostriedku generálneho prokurátora okresný súd opätovne konal vo veci od 6. augusta 1990 a konanie viedol pod novou sp. zn. 12 C 678/90. Konanie vo veci v čase doručenia s'ťažnosti ústavnému súdu 30. júla 2009 nebolo skončené.

Napriek tomu, že posudzované konanie (vedené pod sp. zn. 12 C 678/90) trvá takmer 20 rokov, v postupe okresného súdu nie je možné ustáliť také obdobia nečinnosti, ktoré by neboli spôsobené správaním s'ťažovateľky (ako aj ostatných navrhovateľov zastúpených spoločným právnym zástupcom).

To, že navrhovatelia vrátane s'ťažovateľky v celom doterajšom priebehu konania neboli schopní relevantne vymedziť jeho predmet a účastníkov, čo bolo nespornou prekážkou meritórneho posúdenia a rozhodnutia veci, nemôže ospravedlniť postup okresného súdu, ktorý počas celého obdobia takmer 20 rokov z neunesenia bremena tvrdenia a dôkazného bremena navrhovateľmi nevyvodil náležité závery a konanie vo veci neukončil.

Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd prikázal v súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 678/90 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 8 300 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania, zohľadňujúc povahu veci, ako aj pasívny prístup sťažovateľky k prerokovaniu veci, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd po dôslednom oboznámení s obsahom spisu okresného súdu dospel k záveru, že dĺžka tohto konania je do takej miery zapríčinená správaním sťažovateľky (ako aj ostatných navrhovateľov zastúpených spoločným právnym zástupcom), jej pasivitou a nesúčinnosťou v konaní, že ani nesporne neprimerane dlhé trvanie posudzovaného konania nie je možné hodnotiť ako dôvod na priznanie finančného zadosťučinenia vo vyššej sume.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátom v konaní pred ústavným súdom. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to každý úkon po 115,90 €, k tomu 2 x 6,95 € režijný paušál (§ 16 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 245,70 €.

Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 8. januára 2010 (odpoveď na výzvu ústavného súdu o nutnosti nariaďovať ústne pojednávanie) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na absenciu ústavnoprávneho rozmeru v jeho obsahu ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2010